

Triglavski TV-teden pred četrto stoletja

25 let prvega TV-prenosa z vrha Triglava 26. avgusta 1978

✍ Janez Kavcar

Marsikateri »prvikrat« v slovenskem spominu je povezan s Triglavom. Ob mnogih dogodkih tudi prvi neposredni televizijski prenos z njegovega temena 26. avgusta 1978. Tedaj je bilo to svojevrsten (tehnični) dosežek. Dandanašnji se da vso potrebno tehnično opremo za takšen TV-prenos stlačiti v dvajsetkilogramski nahrbtnik ... Triglav pa ostaja, kakršen je bil, prepričljivo dokazuje novim in novim rodovom svojo neminljivost ter vabi k novim dosežkom! Vse-slovenski proslavitvi prvega pristopa štirih srčnih mož na Triglav se je avgusta 1978 hotela dostojno pridružiti tudi tedaj še edina slovenska televizija. Programski projekt, ki ga je vodil Beno Hvala, je dobil delovni naslov Triglavski TV-teden. Njegov vrhunec naj bi bil prvi neposredni TV-prenos priložnostne proslave na triglavskem vrhu v soboto, 26. avgusta, ter dan pozneje iz Bohinja, ob odkritju spomenika prvopristopnikom. V TV-tehniko smo dobili v realizacijo nemara najzahtevnejšo nalogo dotlej, vendar je večini udeleženih pomenila predvsem enkratni izziv. Lotili smo se je vdano in z zanosom. Konec marca 1978, slabih pet mesecev pred prenosi, smo začeli tehnične priprave. Julija so bile ob pomoči Mihe Potočnika v starem domu na Kredarici sprejete zadnje programske odločitve o vsebinah prenosov. Vodstvo RTV je nekaj dni zatem naznanilo javnosti

realizacijo projekta, in to z dobršnim kančkom tehnične senzacionalnosti.

22. 8. je bilo priprav konec. Ob skrbnem načrtovanju je ostalo še precej negotovosti, povezane z vremenom. Naša televizija je imela premalo tehničnih zmogljivosti – predvsem lahkih elektronskih kamer in prenosnih zvez – da bi jih lahko pravočasno spravili na Kredarico, saj so jih potrebovali pri realizaciji rednega televizijskega programa. Šele tik pred zdajci, komaj dan pred prvim prenosom, smo lahko vse prenesli na predvidena snemalna mesta. Tehnična oprema je okorna in temu primerno težka; po večini ni namenjena za uporabo v takih razmerah. Transport naj bi opravil policijski helikopter, to pa je bilo seveda odvisno od vremena. Vse opreme se je nabralo za skoraj šeststo kilogramov, na sam vrh pa je bilo treba spraviti nekaj več kot sto kilogramov. Med njo sta bila tudi po nekaj deset kilogramov težak agregat in linkovska naprava za zveze. Del opreme je že nekaj dni potoval iz Krme proti Kredarici na hrbtih konj Psnakovega Janka, najobčutljivejši deli pa so čakali na helikopter. Kar zajeten zalogaj smo tovorili sami iz Vrat. Predvsem zveze za sporazumevanje in koordinacijo, ki jih zaradi potrebne robustnosti miniaturizacija še ni dosegla. Do večera se je na Kredarici zbralo jedro tehnične ekipe in skupina gorskih reševalcev iz Mojstrane in Tržiča, ki naj bi pomagala pri realizaciji prenosov.

www.promontana.si

Pro Montana

*Jože Hudeček pred kamero pove
 nekaj vznesenih besed*

23. 8. je bilo nebo nad slovenskimi Juliji kot umito. Krma je bila še v megli. Vreme je bilo ugodno za helikopterske lete. Z nekaj zaporednimi poleti je bila oprema zbrana na Kredarici. Prvi del logističnega problema je bil rešen. Pilot helikopterja Andolšek je privolil še v tvegan transport dela opreme na greben med Malim Triglavom in vrhom. To nam je bilo v veliko pomoč. Agregat, gorivo, kabli in naprava za zveze so bili kmalu varno shranjeni v Staničevem zatočišču tik pod vrhom. Pred večerom se nam je s preostalim delom ekipe pridružil še Franjo Meglič, starosta slovenskih TV-snemalcev, ki mu je bila zaupana skrb s kamero na najvišji točki slovenske zemlje. Franci Pavšer je pripeljal radijsko ekipo, ki je prebila ognjeni krst prvega radijskega prenosa s Triglava že desetletje pred televizijo. Večer pred prvim javljanjem v informativne oddaje naslednjega dne, še enkrat premlevamo podrobnosti načrta realizacije prenosov. Vreme se kvari in največ se ukvarjamo z logističnimi problemi. Razčlenimo možnosti v primeru okvare edine kamere na vrhu, s katero bomo tvegali prenos. Rezervna kamera bo namreč prenašala s Kredarice. Naštudiramo »štafetni« transport kamere s Kredarice na vrh,

za katerega naj bi potrebovali manj kot trideset minut. Jutri bomo načrt preizkusili. Razvije se razgret pogovor o smiselnosti našega početja in etike do našega očaka. Mu ne bomo spet nečesa odvzeli? Ni to, kar službeno počenjamo, v nasprotju s tistim, zaradi česar hodimo v gore? Mnoga vprašanja ta večer ne dobe odgovorov.

24. 8. Dež, megla. Vremenska napoved ni najbolj obetavna. Lotimo se tehničnega preizkušanja opreme in vzpostavljanja zvez z dolino. V Bohinju se nam pridruži številna ekipa reportažnih avtomobilov, ki bo tehnično in programsko središče triglavskih TV-prenosov. Srečamo se s prvimi težavami. Odpove nam edini barvni monitor, na katerem lahko uravnavamo kakovost slike kamer. Odpove nam še eden izmed agregatov. Transport in nočna vlaga sta storila svoje. Agregat popravimo, monitor ostane slep. Kritično bo, če zaradi vlage odpove agregat, spravljen v Staničevem zavetišču. Ključni aparaturi, kameri, delujeta. Uporabljamo ju komaj dobra dva meseca, takšnih razmer še nista doživeli. Imata zanimiv izvor. Ameriški inženirji so ju razvili za neposredna poročanja o vojni v Vietnamu. Na enem izmed tečajev za uporabo kamer so nam pokazali ohišje kamere, ki ga je zadel »kalašnikov«, oba s snemalcem sta preživela. Kameri sta izdelani zelo robustno, pa vendar ravnamo z njima kar se da previdno. Pred poldnevom končamo preizkuse, zveze s Kredarice v dolino so vzpostavljene. Čeprav smo opravili že na desetine ur različnih neposrednih TV-prenosov, se nas po malem loteva vznemirljiva nervoza. S popoldanskim Obzornikom se oči slovenske javnosti začnejo obračati k Triglavu. Žal jim lahko pokažemo predvsem dež in meglo. V večernem Dnevniku Frenk iz nekaj kubičnih metrov velike meteorološke opazovalnice na Kredarici Slovencem sporoči obetavno vremensko napoved za jutrišnji dan. Prvi preizkus je za nami. Jutri bo šlo bolj zares, z vrha.

Petek, 25. 8. Vreme nas je uslišalo. Zajtrk nam ne tekne posebno. Že zgodaj smo na vrhu. Damo si oprava vsak s svojim delom aparatur. Pogovori s kolegi na Krvavcu, Voglu in v Bohinju so kratki. Agregat vžge. Kamera deluje. Zvok je. Iz Bohinja sporoče, da dobivajo naš testni signal. Ura je enajst. Franjo obrne filter na

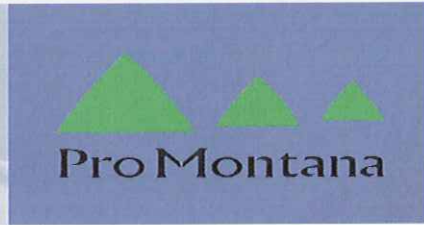
kameri. Dolini se odpre pogled, ki se ga je doslej dalo uzreti samo z vrha slovenske gore vseh gor ... Torej gre! Zadovoljni poslušamo čestitke kolegov iz ljubljanskega studia. Jože Hudeček pred kamero pove nekaj vznesenih besed. Do večernih ur smo po večini prosti. Živčno se predsedamo po vrhu, uživamo razglede do »meja, kjer živi slovenski človek«. Vmes snemamo prispevke za informativne oddaje in »za zalogo«, če nam jo vreme jutrišnji in pojutrišnji dan zagode. Vreme se kisa, nevihta na vrhu ne bo preveč prijetno doživetje. Vztrajamo in večer spet prinese lepo vreme. Zbirajo se gostje, ki bodo nastopili zvečer v neposrednem prenosu z vrha, Kredarice in Bohinja - »Borbi za Triglav«. Aleš Kunaver potegne iz nahrbtnika steklenico piva. Nam za silno žejo, sebi za korajžo pred kamero. Oddaja lepo teče, stotnijska ekipa televizijcev od Triglava do Ljubljane se je ujela. Živčnosti ni več. Dan počasi ugaša. Nagrajeni smo s čudovitim sončnim zahodom. Za hip posedimo na Malem Triglavu. Šodr prižge svojo pipo. Z vseh strani se proti Kredarici zgrinja na desetine lučk. Na oknih doma zasveti luč. Vrh slovenske planinske organizacije slovesno zaseda. Gorjanska godba igra. V zraku je čutiti velik praznik. Pohitimo navzdol na Kredarico. Agregati pretakajo električno energijo v baterije aparatov, ki bodo jutri z nami vred na veliki preizkušnji. Izsušenim po dnevu, preživetem na vrhu, nam Stine postreže z juho in pivom, ki prijata kot že dolgo ne. Hkrati pa je to zadnja tekočina, ki se jo tisti večer na Kredarici zaradi preobleganosti sploh da dobiti. Iz Ljubljane in Bohinja dobimo zadnje napotke in informacije za jutrišnji prenos. Vremenska napoved ni najboljša, pa tudi še ne zlovešča. Še kratek dogovor, vnovično preigravanje vseh variant ob raznih možnih zapletih. Pogumne spremlja sreča!

Slavnostni dan, **sobota, 26. 8.** Tisti priljubljeni rek o »rani uri in slovenskih fantih« je

»Mravljišče« na Kredarici

menda priredil Šrauf. Še v mraku smo na poti na vrh, pa smo že kot v koloni na avtocesti. Ko prepredemo Triglav s kabli, stojali, mikrofoni in antenami, si zraven še zagotovimo svoj prostor pod soncem. Vendar se to vse bolj zakriva s črnimi, zloveščimi oblaki. Raje ne razmišljamo, kaj bi se zgodilo, če bi se začela nenadna nevihta. Postavili smo tak »strelvod«, da mu ni para. Iz Ljubljane nam sporoče, da s Hidrometeorološkega zavoda opozarjajo na nevihto, ki se vleče ob Soči po Trenti navzgor. Ponudijo nam možnost, da začnemo prenos vsaj pol ure prej, vendar naj se odločimo sami. Kaj storiti? Dr. Miha Potočnik ob Aljaževem stolpu kramlja s povabljenimi planinskimi gosti. Na vprašanje zaškrtva z zobmi in pogleda v oblake in navzdol proti Zadnjici: »Če se jest kej spoznam na tole vreme, bo do poldneva še zdržov!« In je res. Začnemo, kot je bilo načrtovano. Vemo, da doma pred televizorji sedi pol Slovenije, ki ji ni dano biti tu zraven, pa bi bila rada. Pa mnogi taki, ki jim bo naš prenos prvo srečanje s triglavskimi razgledi. Gorjanska godba zaigra, Zupanovi iz Tržiča zapojejo najlepšo Aljaževo pesem Triglavu. Kot bi nas še Bog uslišal, se megle razkade, prikaže se sonce. Smrčarjev Miha doživeto govori o štirih

PLANINSTVO

Helikopter je pomagal pri prevozu opreme

srčnih možeh, ki se jim je nemara pred točno dvesto leti odstrl enak razgled. Franjo lahko vodi kamero, z vrha navzdol v Vrata, pa nazaj na Prag, na Staničevo, čez Rž na Kredarico, poroma pod kipeče bele oblake in se spusti proti Krmi ... Pozabljena so vsa vprašanja o smiselnosti našega početja. Čutimo, da so oči tisočih uprte v razglede, ki se jim odpirajo. Kakšni lepi občutki! Gorjanski godbeniki pihajo v svoje zlato bleščeče se instrumente. Glasba doni. Od triglavskih gora zamolklo odmeva bobnenje velikega bobna. Kakšno slavlje! Samo Triglav ga je vreden!

Po opravljenem delu posedemo v povsem opusteli jedilnici v domu na Kredarici. Dve uri po koncu prenosa je v TV-sporodu najavljen posnetek. Vsi gostje so že odhiteli v dolino, v Bohinj, ki bo slavil jutri. Pred televizorjem se nam pridruži Tof in zapisuje naše opazke, ob katerih se zadovoljno in prešerno zabavamo. V Triglav

začnejo udarjati strele, ulije se kot iz škafo. Danes jih pa bo mokrih! Prisedeta še gospodar Kredarice Stane Kersnik in oskrbnik Štravs. Zaliti zadovoljstva skoraj nimamo s čim. Včerajšnja in današnja množica je bila prevelika za zaloge na Kredarici. Dež bo prinesel vsaj vodo.

Nedelja, 27. 8. Triglavsko slavlje se je preselilo v Bohinj, k odkritju novega spomenika štirim srčnim prvopristopnikom. TV-slika s Triglava in Kredarice naj bi bila samo še za kuliso bohinjškemu slavlju. Pa se vreme ne da. Nočne nevihte so odele Triglav v žled, pred domom na Kredarici se skoraj drsamo. Iz Bohinja namigujejo, naj vseeno poizkusimo priti na vrh. Zelo nevarno je. Problem nam reši dr. Andrej Robič, ki strogo zabiča, naj se nihče ne premakne navzgor, pa če jim je v Bohinju prav ali ne. Čez dobri dve uri se vreme razjasni. Zapiha veter, hladno je, skale se osušijo. Žal je v Bohinju spomenik že odkrit. Še urejanje in spravilo opreme, ki jo bo v dolino znosil helikopter, in naše delo je končano. Hitimo v Krmo. V Kovinarski koči nas čaka nekaj paketov piva, darilo ljubljanske pivovarne. Kakšno prešerno veselje! Veselica, da je takšne med televiziji še ni bilo.

Pa je v **ponedeljek, 28. 8.**, treba še enkrat na Kredarico. V slabem vremenu helikopter ni mogel poleteti, kameri pa morata v Anglijo, da ju vgradijo v novi reportažni avto. Na Brniku skoraj jokam, ko ameriški inženir dobesedno meče kameri po stopnicah. Mi pa smo ju pet dni tako pestovali in previdno prenašali s Kredarice na vrh in nazaj. Čez teden dni je na največji ameriški razstavi TV-tehnike v Las Vegasu, na razstavnem prostoru RCA, slika s Triglava. Naš, slovenski Aljažev stolp in njihova, ameriška kamera!

Prvi TV-prenos s Triglava so pripravili: Libor Anderle, Vili Bitežnik, Peter Culetto, Janez Černic, Marjan Gros, Peter Habicht, Jože Hudeček, Malči Jelen, Janez Kavar, Ernest Kobolt, Bogo Kovačič, Tom Lajevc, Janez Lončar, Franjo Meglič, Bogdan Mikše, Peter Paternost, Igor Pfeifer, Nadislav Rožič, Miro Smodiš, Jože Šimenc, Stane Šmid, Milan Šolinc, Stine Vardjan, Jože Vesel, Mitja Zatler in stotnija RTV-jevcev v Bohinju, na Voglu, na Krvavcu in v Ljubljani. ○

RADIO OGNJIŠČE

RADIO ŠTIRIH GONGOV

Planinska oddaja

Doživetja gora in narave

Vsak četrtek ob 10:15.

Vaš gostitelj je

Robert Božič.

V hribih se dela dan

<http://radio.ognjisce.si>